

Przystanek historia

<https://przystanekhistoria.pl/pa2/tematy/kosciol/90092,Duszpasterstwo-Akademickie-i-wplyw-Marca-68-na-kierunek-jego-rozwoju.html>

ARTYKUŁ

Duszpasterstwo Akademickie i wpływ Marca '68 na kierunek jego rozwoju

OKRES HISTORYCZNY

(1956-1970) Od Października do Grudnia

Autor: RAFAŁ ŁATKA 09.03.2024

Aktywne działania związane z przyciąganiem młodzieży i studentów do wiary katolickiej, jej zaktywizowania w duchu nauczania katolickiego Kościół podejmował już od początku istnienia Polski „ludowej”. Zasadniczym celem

było zadbanie o katolickie wychowanie młodzieży.

Jak podkreślał w 1946 r. bp Stefan Wyszyński, delegat Episkopatu ds. Duszpasterstwa Akademickiego (DA):

„Kościół nie może się godzić na wychowanie młodzieży katolickiej bez Boga”.

Z kolei komunistyczne władze od 1945 r. prowadziły intensywne kontrdziałania zmierzające do odcięcia duchowieństwa od młodzieży oraz przejęcia organizacji kościelnych aktywnie działających wśród studentów, takich jak Katolickie Stowarzyszenie Młodzieży czy Juventus Christiana.

Wobec totalnego zagrożenia Narodu...

Zgodnie z koncepcjami sformułowanymi na forum Episkopatu Polski miano się koncentrować na stworzeniu katolickiej elity, która byłaby w stanie przeciwstawić się laicyzacyjnym zamierzeniom ekipy partyjnej Władysława Gomułki. Jak podkreślała Katarzyna Jarkiewicz:

„Władze kościelne zaniepokojone postępującą laicyzacją zamierzały uformować jednostki o dojrzałych postawach chrześcijańskich, które będą oddziaływać w swoim środowisku rodzinnym i zawodowym na rzecz utrwalenia wartości katolickich”.

Wspomniane działania związane były również z programem Wielkiej Nowenny przygotowanym w okresie internowania i wdrażanym przez kardynała Wyszyńskiego w latach 1957-1966. Jak podkreślał Prymas:

„Wobec totalnego zagrożenia Narodu, będącego pod przemocą Moskwy, wobec ateizacji programowej popieranej przez PZPR, wobec wyniszczenia biologicznego – trzeba głębokiego nurtu nadprzyrodzonego, by Naród świadomie czerpał z Kościoła moce Boże i umacniał nimi swoje życie religijne i narodowe”.

DA pod okiem SB

Władze PRL miały świadomość, iż Kościół zaktywizował swoją aktywność w środowisku akademickim i z tego względu Służba Bezpieczeństw od początku lat sześćdziesiątych bacznie obserwowała działalność poszczególnych duszpasterstw. W aparacie wyznaniowym podkreślano z kolei, iż do większości młodzieży nie docierał przekaz Kościoła, lub że podchodziła ona do niego obojętnie. Z drugiej jednak strony zauważono, iż duchowieństwo regularnie pracuje z

„dość liczną stosunkowo grupą studenckiego aktywu katolickiego. Z kolei ci aktywiści docierają z programem klerykalnym do rzesz studenckich, wśród których ksiądz bezpośrednio nie mógłby działać, nawet w warunkach umożliwiających ten dostęp”.

W 1967 r. na 21 ośrodków akademickich zorganizowane duszpasterstwo dla studentów działało jedynie w trzech miejscach, a na 150 tys. studentów przypadało jedynie 8 duszpasterzy.

Między grą partyjną a „rewolucją paryską”

Przełomem jeśli chodzi o funkcjonowanie duszpasterstw akademickich były wydarzenia Marca '68. Strategia Episkopatu opierała się na przekonaniu Prymasa, iż jest to rozgrywka partyjna o władzę w PZPR, w którą nie należy się angażować, oraz że należy zachować szczególną ostrożność w działaniu. Wyraził to jednoznacznie bp Franciszek Jop, który w czasie posiedzenia Komisji Głównej, czyli kierowniczego gremium polskiego Kościoła, w kwietniu 1968 r. zauważył:

„Odnosi się wrażenie, że jest to gra partyjna, za wyjątkiem oczywiście wystąpień studentów”.

Jego stanowisko podzielał abp Bolesław Kominek, który dodawał równocześnie, że Kościół do wydarzeń powinien się włączać tylko w trosce o młodzież i na niej się skupić. Biskupi widzieli jednak, jak warto podkreślić, istotną różnicę pomiędzy rewoltą studencką w krajach Europy Zachodniej a buntem w PRL. Jak podkreślał prymas Wyszyński:

„[...] buntu naszej młodzieży nie można utożsamiać z rewolucją paryską młodzieży. Tamta miała charakter anarchistyczny, a nasza społeczno-kulturalny”.

Wytyczne bp. Jerzego Modzelewskiego

Nowe wytyczne pracy z młodzieżą akademicką opracowała Komisja ds. Duszpasterstwa Akademickiego kierowana przez bp. Jerzego Modzelewskiego. Przygotowała ona uchwalony w czasie 117 Konferencji Episkopatu Polski Statut Duszpasterstwa Akademickiego, który zaczął obowiązywać od 28 stycznia 1971 r. W programie DA poza treściami religijnymi polecano skupić się na zagadnieniach społecznych i ogólnoedukacyjnych. Poza tym DA

„miało stanowić konkurencje dla świeckiego modelu życia i materialistycznego światopoglądu forsowanego przez uczelnie państwowe w ramach przedmiotów ideologicznych takich, jak filozofia marksistowska czy nauki społeczne i polityczne”.

Dekada ekspansji Kościoła

Dekada lat siedemdziesiątych, jak trafnie podkreślał Jan Żaryn, stała bowiem pod znakiem ekspansji duszpasterskiej Kościoła w polskim społeczeństwie, mającej zapobiec atomizacji i ateizacji społeczeństwa. Charakterystyczne dla programu DA poza treściami religijnymi było skupienie się na zagadnieniach społecznych i ogólnoedukacyjnych. Jak zauważał kardynał Wyszyński

„program pracy wśród młodzieży musi być zróżnicowany, gdyż dziś nie sposób opracować programu dla jednej Diecezji. Na pracę wśród młodzieży muszą w parafii znaleźć się środki; trzeba budżet parafialny nieco przestawić, by mniej wydawać na inwestycje materialne, więcej na cele duszpasterskie. [...] Trzeba sprowadzać młodzież do umiejętności życia w duchu Ewangelii Chrystusa”.

COFNIJ SIĘ